

ZDRAVLJE I TJELESNI ODGOJ: NOVA GLOBALNA IZJAVA O KONSENZUSU HEALTH AND PHYSICAL EDUCATION: A NEW GLOBAL STATEMENT OF CONSENSUS (IN CROATIAN*)

Christopher R. Edginton¹, Ming-kai Chin² and Dobromir Bonacin³

¹ School of Health, PE and Leisure Services, University of Northern Iowa, Cedar Falls, Iowa USA

² Vice President of Global Affairs and Research, HOPSports, Inc., Valencia, Ca, USA

³ Faculty of Education, University Travnik, Bosnia and Herzegovina

Global statement

Abstract*

* According to global idea to inform people in countries all over the World, this statement is published in native languages with chosen authors in this countries: Austria, Belgium, Bosnia & Herzegovina, Brazil, China, Czech, Hungary, India, Japan, Korea, Malaysia, Mongolia, Philippines, Nigeria, Poland, Belarus, Kazakhstan, Romania, Russia, Slovenia, South Africa, Sri Lanka, Switzerland, Taiwan, Thailand, Turkey, Ukraine, United Arab Emirates and United States of America. The same Statement is published in English in Sport Science scientific journal.

The GoFPEP 2010 Consensus Statement provided multifaceted recommendations focused on improving physical education pedagogy and the preparation of physical education teachers. Recommendations advanced the importance of healthy active lifestyles, integrating health and physical education, promoting best practices, advancing the knowledge and skills around physical literacy, student and teacher assessment and community partnerships. The core of the Consensus Statement called for enhancing and maintaining the health and wellbeing of individuals. Action by students, physical educators, health and leisure professionals, policymakers, citizens and business leaders was called for to provide programs that promote a committed effort to addressing the ever increasing worldwide concern of obesity and overweight among children and youth.

Key words: Physical Education, teachers preparation, life-style, health, exercise

Uvod

U proteklih 40 godina desile su se značajne promjene u tranziciji od tradicionalnih sportova orijentiranih vještini prema širem naglašavanju fitnesa usmjerenog zdravlju i dugoročnoj tjelesnoj aktivnosti (Bocarro et al., 2008; Jago et al., 2009; McKenzie & Kahan, 2008). Međutim, u svijetu, programi tjelesnog odgoja su reducirani, minimizirani i/ili potpuno isključeni iz osnovnoškolskih i srednjoškolskih kurikulumu (Hardman & Marshall, 2009; Puhse & Gerber, 2005). U porastu je očita činjenica da se vrijednost programa tjelesnog odgoja testira širom svijeta. U godinama povećanja odgovornosti, manjak djelotvornih mjera koje demonstriraju važnost tjelesnog odgoja u razvoju učenika je ozbiljan izazov za budućnost struke (Lund & Kirk, 2010). Povezivanje korisnosti i ishoda tjelesnog vježbanja u XXI. stoljeću u jezgrama područja učenja poput kritičkog mišljenja, rješavanja problema, sposobnosti operativnosti uz spretnost i ovladavanje, sposobnost rasčlambе informacija, učinkovitost komunikacije i sposobnost inovativnog djelovanja će biti esencijalni ako će tjelesni odgoj biti procijenjen kao dio temeljnog školskog kurikulumu (Bailey, 2006). Ako zaista tjelesni odgoj može biti povezan u takve jezgre područja učenja, tada će važnost tjelesnog odgoja biti još više cjelovito obuhvaćena. Možemo li pokazati da je tjelesni odgoj jednako važan poput ostalih temeljnih područja poput čitanja, pisanja i matematike kao nezamjenjiva cjeloživotna struka i

kao stručna potreba? Očividno je da postoji potreba razvoja učinkovitijih procjena koje vode većoj odgovornosti. Programi tjelesnog odgoja trebaju generirati podatke koji mogu učiniti napore struke mnogo odgovornijim za programske intervencije. Manjak odgovornosti u tjelesnom odgoju onemogućava programe da postanu dio zdravstvene skrbi bilo koje zajednice. Postoji očividna potreba ispunjavanja standarda i načina mjerenja utjecaja tjelesnog odgoja. Potreba da programi tjelesnog odgoja omoguće studentima iskazivanje njihovih temeljnih mogućnosti, postaje mjerodavna u rastućoj standardizaciji edukativnog svijeta. Baš kao što postoji potreba razvoja temeljnih vještina poput čitanja, matematike i znanosti, jednako postoji potreba i opravdanost postojanja programa tjelesnog odgoja. Učitelj tjelesnog odgoja sve više se poziva da iskaže mogućnost učenika u razvoju vještina radi postizanja zdravstveno aktivnog načina života. Danas živimo u vremenu kad je pretilost i prekomjerna težina, posebno kod djece i mladih, postala glavna briga za zdravlje na svjetskoj razini (International Obesity Task Force, 2009; World Health Organization, 2010). Dobro je dokumentirano da će obrazac, razvijen u nečijem djetinjstvu, u suštini vodi buduću život odraslog čovjeka (Freedman et al., 2007). Izranjanje epidemije pretilosti među djecom i mladima tako postaje ozbiljna zabrinutost za buduće populacije odraslih.

Ovaj izazov je jako složen i zahtijeva potpuno i multidisciplinarno promišljanje kako bi se problem točno adresirao. Stručnjaci za zdravlje, slobodno vrijeme i tjelesni odgoj cijelog svijeta trebaju odigrati ključnu ulogu u oblikovanju strategija za adresiranje problema. Potrebno je angažirati nove oblike pedagogije, integrirati programe zdravlja i tjelesnog odgoja u mnogo učinkovitijem obliku, podržati razvoj zdravstveno aktivnog životnog stila, istražiti načine za angažman tehnologije u nastavi tjelesnog odgoja, povezati školske aktivnosti sa neslužbenim programima zajednice i raspraviti način na koji se pripremaju učitelji tjelesnog odgoja (Edginton et al., 2011).

U tom istom kontekstu, Bosna i Hercegovina, kao imanentni dio Europe, prolazi kroz nekoliko istodobnih tranzicijskih procesa koji se svi reflektiraju na položaj tjelesnog odgoja. Jedan od tih procesa je svakako uvođenje Bolonjskih pretpostavki visokoškolskih ustanova, pa i onih na kojima se educiraju budući učitelji tjelesnog odgoja. Drugi proces je već desetljećima nazočno uvođenje sporta kao industrije u sve pore života, a što se na specifične, a ponekad i neprihvatljive načine odražava i na tjelesni odgoj i njegovu ulogu. Nadalje, relacije tjelesnog odgoja sa medicinskim postavkama pokazuju određeni stupanj divergencije koji se polako etablira kao neminovna suradnja na obostranu korist. Ovo iz razloga jer je očito da ta dva područja, svako sa svojim predmetom proučavanja i tretmana, imaju iznimno visok stupanj korespondencije i interakcije. Također, sustav organiziranog djelovanja učitelja tjelesnog odgoja polako ali sigurno biva ustrojavan, jer je jasno da je to neminovni proces koji treba dovesti do zajedničkih djelovanja u operativnom smislu. Konačno, znanstveno-istraživački rad koji bi omogućio relevantne zaključke i čime bi se uputile argumentirane poruke, pomalo je na marginama na državnoj razini, iako je za primjetiti lokalne artikulacije usmjerene baš u pravcu iznalaženja adekvatnih globalnih rješenja zajednice u očuvanju kvalitete života sredstvima tjelesnog vježbanja. Ono što zabrinjava, kao i gotovo svuda u svijetu, je prilično izražena nezainteresiranost političkog vrha da se ozbiljnije pozabavi problemom tjelesnog odgoja, dok se maksimalno mogući resursi usmjeravaju u sport, čime se područje tjelesnog odgoja dodatno marginalizira, iako je očevidno da su to dva segmenta koji nemaju iste krajnje ciljeve. Možda upravo zbog toga, edukacija budućih kadrova u tjelesnom odgoju također je dijelom neadekvatna s deficitom u određenim područjima poput pedagoško-metodičkih disciplina, a uz naglašeno veliku količinu motoričkih znanja o brojnim konkretnim sportskim disciplinama. Valja primjetiti i da cjelokupno stajalište prema tjelesnom odgoju varira od jedne do druge lokalne sredine/zajednice (Bonacin i sur., 2008).

Ovo su sve, kako u BiH tako i u svijetu, zaista, teški i složeni izazovi, problemi i teme koji traže višestruke poglede i, povećanje globalnih pristupa, odraze uspješnih metoda, strategije i procedure, tj. iskustva iz cijelog svijeta.

Globalni forum o Pedagogiji Tjelesnog odgoja (GoFPEP 2010) utemeljen je i strukturiran radi istraživanja načina promjene mišljenja, reforme i reformatiranja pedagogije zdravlja i tjelesnog odgoja baš kao i pripreme budućih učitelja tjelesnog odgoja.

Globalni forum o Pedagogiji Tjelesnog odgoja (GoFPEP 2010)

Organiziran da istraži nove oblike pedagogije, GoFPEP 2010 u potrazi je za pregledom korištenja tehnologije, načinima povezivanja prakse i teorije i važnosti kontekstualno utemeljene edukacije ugrađene u život zajednice, kao načina preoblikovanja i redizajniranja budućnosti tjelesne i zdravstvene kulture. GoFPEP 2010 je istražio nekoliko temeljnih područja uključujući: 1) međunarodno preoblikovanje pedagogije tjelesne i zdravstvene kulture promidžbom dijaloga i rasprave o kritičnim temama i pitanjima; 2) istraživanje novog modela pedagoške i metodičke pripreme učitelja tjelesne i zdravstvene kulture a koji model promovira odgovornost, izgrađuje život zajednice, angažira veće korištenje promišljanja za unaprijeđenje prakse rada i uključivanje učenja u praksu; 3) ispitivanje proširenja programa školske tjelesne i zdravstvene kulture u život zajednice; 4) pregled primjene tehnologije koji se odnosi na nastavu tjelesne i zdravstvene kulture; 5) promidžbu utemeljenja partnerstva između škola, zajednice, sveučilišta, nevladinih organizacija i komercijalnog poduzetništva; 6) promjenu mišljenja o odnosima zdravlja i tjelesnog odgoja kao strategiji za promidžbu cjeloživotne dugoročne aktivnosti, i 7) stimuliranje naprednog promišljanja.

GoFPEP 2010 je pozvao međunarodne "glasove" u dinamički program dizajniran za edukatore, zdravstvene stručnjake, administrativce, zakonodavce i građane kao prigodu za raspravu o budućnosti pedagogije tjelesnog odgoja. Forum je osigurao jedinstvenu prigodu za stručno napredovanje, zajedničko planiranje vođenja edukacijskih i profesionalnih eksperata iz cijelog svijeta. GoFPEP 2010 je okupio 70 pozvanih predstavnika iz 25 zemalja koji su predstavljali 64 sveučilišta, institucije i škole, a koji su sudjelovali u događaju. Predstavnici su međusobno kontaktirali u dvodnevnom intenzivnom susretu koji je imao svojstvo oblikovane ključne ideje i uz pozvane prezentacije, radionice i grupne diskusije. Primarni cilj skupa GoFPEP 2010 bio je definiranje Zajedničke izjave fokusirane na temu "Zdravlje i pedagogija tjelesnog odgoja u XXI. stoljeću" i vidljiv je u tablici 1. Izjava o konsenzusu je složena na temelju prethodnih dokumenata poput "United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization's (UNESCO) International Charter for Physical Education and Sport" prihvaćenoj na Općoj konferenciji u Parizu 1978 (UNESCO, 1978); "The Berlin Agenda for Action for Government Ministers" prihvaćenoj na Prvom svjetskom susretu Tjelesnog odgoja 1999 (International Council of Sports Science and Physical Education, 1999); i "Maggingen Commitment for Physical Education"

potvrđenom 2005 u Švicarskoj (International Council of Sports Science and Physical Education, 2005). Jedinstvenost skupa GoFPEP 2010 je u tome što je bio duboko ugrađen u aktualni kontekst postavki škole i njenog okruženja. Omogućeni fokusirani dijalog i rasprava u realnom vremenu poput produljenog školskog dana osigurali su prigodu za mnogo autentičniju rasčlambu izazova, problema i rješenja. Svaki predstavnik na GoFPEP 2010 upitan je da ponudi sugestije i prijedloge oblikovane kao poster prezentacija prije samog GoFPEP događaja. Prijedlozi su zatraženi u slijedećim područjima: 1) inovativne strategije upotrijebljene u nastavi tjelesnog odgoja osnovne i srednje škola ten a visokim učilištima; 2) inovativni pristupi upotrijebljeni u pripremi učitelja tjelesne i zdravstvene kulture; i 3) tri do pet pojedinačnih najvažnijih preporuka koje se mogu iskoristiti za formuliranje GoFPEP 2010 Zajedničke izjave. Informacije sa grupnih diskusija i poster prezentacija su analizirane korištenjem "Qualrus qualitative analysis" programskog softverskog paketa. U konačnici, ovo je rezultiralo temama koje su naglašene u finalnoj izradi dokumenta.

Literatura

- Bailey, R. (2006). Physical education and sport in schools: A review of benefits and outcomes. *Journal of School Health*, 76(8), 397-401.
- Bocarro, J., Kanters, M. A., Casper, J., & Forrester, S. (2008). School physical education, extracurricular sports and lifelong active living. *Journal of Teaching of Physical Education*, 27, 155-166.
- Bonacin, D., Bilić, Ž., & Bonacin, Da. (2008). *Uvod u antropološku analizu* [Introduction to anthropological analysis. In Croatian]. Travnik: Kineziološki fakultet.
- Edginton, C.R., Kirkpatrick, B., Schupach, R., Philips, C., Chin, M.K., & Chen, P. (2011). A dynamic pedagogy of physical education teacher preparation: Linking practice with theory. *Asian Journal of Physical Education and Recreation*, 16(2), 7-23.
- Freedman, D. S., Mei, Z., Srinivasan, S. R., Berenson, G. S., & Dieta, W. H. (2007). Cardiovascular risk factors and excess adiposity among overweight children and adolescents: The Bogalusa heart study. *Journal of Pediatrics*, 150, 12-17.
- Hardman, K., & Marshall, J. (2009). *Second world-wide survey of school physical education: Final report*. Berlin: ICSSPE/CIEPSS.
- International Council of Sports Science and Physical Education. (1999). *The Berlin agenda for action for government ministers: 1st world summit of physical education*, Retrieved February 13, 2011, from <http://www.icsspe.org/index.php?m=13&n=78&o=41>
- International Council of Sports Science and Physical Education. (2005). *Maggingen commitment for physical education: 2nd world summit of physical education*. Retrieved February 1, 2011, from <http://www.icsspe.org/download/documente/deklaration/Maggingen%20Commitment%20for%20Physical%20Education.pdf>.
- International Obesity Task Force. (2009). *Obesity: Understanding and challenging the global epidemic. 2009-2010 report*. Retrieved February 13, 2011, from http://www.iaso.org/site_media/uploads/IASO_Summary_Report_2009.pdf.
- Jago, R., McMurray, R. G., Bassin, S., Pyle, L., Bruceker, S., Jakicic, J. M., Moe, E., Murray, T., & Volpe, S. L. (2009). Modifying middle school physical education: Piloting strategies to increase physical activity. *Pediatric Exercise Science*, 21(2), 171-185.
- Lund, J. L., & Kirk, M. F. (2010). *Performance-based assessment for middle and high school physical education*. Champaign, IL: Human Kinetics.
- McKenzie, T., & Kahan, D. (2008). Physical activity, public health, and elementary schools. *The Elementary School Journal*, 108(3), 171-179.
- Puhse, U., & Gerber, M. (2005). *International comparison of physical education: Concepts, problems, prospects*. Oxford: Meyer & Meyer Sport (UK) Ltd.
- UNESCO. (1978). *International chapter of physical education and sport*. Retrieved January 3, 2011, from http://portal.unesco.org/en/ev.phpURL_ID=13150&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html.
- World Health Organization. (2010). *Global strategy on diet, physical activity and health: Childhood overweight and obesity*. Retrieved February 9, 2011, from <http://www.who.int/dietphysicalactivity/childhood/en/>.

Zaključni komentar

GoFPEP 2010 Izjava o konsenzusu donijela je prijedloge sa višestrukih aspekta fokusirane na poboljšanje pedagogije tjelesnog odgoja kao i na pripremu budućih učitelja tjelesnog odgoja. Preporuke su unaprijedile važnost zdravstveno aktivnog stila života, integraciju zdravstvenog i tjelesnog odgoja, promidžbu najboljih praktičnih rješenja, napredovanje znanja i vještina u svezi educiranosti o tjelesnom odgoju, procjene učenika i učitelja, kao i partnerstvo zajednice.

Jezgro Zajedničke izjave poziva na povećanje i očuvanje zdravlja i dobrobiti pojedinaca. Studenti, edukatori u tjelesnom odgoju, zdravstveni djelatnici stručnjaci za slobodno vrijeme i rekreaciju, zakonodavci, građani i poslovni lideri pozvani su na akcije da osiguraju programe koji mogu promovirati odlučan napor adresiranju općenito svjetski rastuće zabrinutosti za pretilost i prekomjernu težinu djece i mladih.

Tablica 1

Global Forum for Physical Education Pedagogy 2010
Pedagogija Tjelesne i Zdravstvene Kulture u XXI. stoljeću

IZJAVA O KONSENZUSU

Programi tjelesnog odgoja u XXI. stoljeću mogu nadahnuti, motivirati i pripremiti slušatelje da žive u stalno mijenjajućem svijetu, rastuće obilježenom epidemijom pretilosti i pretjerane težine pojedinaca. Narasla globalizacija, eksplozija znanja i demografske promjene ostvaruju značajan utjecaj na znanje, vještine i dispoziciju zahtijevane za život, rad i igru u XXI. stoljeću. Od djece i mladeži će se zahtijevati da dosegnu kritičko promišljanje i vještine rješavanja problema, da operiraju s okretnošću i prilagodljivo, učinkovito analiziraju informacije, komuniciraju u različitim verbalnim i pisanim formama, odražavaju veću znatiželju, imaginaciju i inovacije u svojim promišljanjima kao id a razviju zdrav aktivni stil života. U cijelom svijetu, program tjelesnog odgoja, baš kao i priprema učitelja tjelesnog odgoja, trebaju biti promijenjeni i reformirani. GoFPEP, ugošćen na Sveučilištu Northern Iowa (USA) i Grundy Centru, Iowa organiziran je da istraži: 1) novu pedagogiju za pripremu učitelja tjelesnog odgoja, 2) korištenje tehnologije kao pomoći nastavi tjelesnog odgoja, i 3) izgradnju partnerstva škola, sveučilišta, zajednice i poduzetništva. GoFPEP je okupio 70 pozvanih predstavnika koji su predstavljali 64 sveučilišta, škola, poduzeća, udruga i strukovnih organizacija i društava. *Izjava o konsenzusu* Pedagogije tjelesne i zdravstvene kulture u XXI. stoljeću poziva na akciju studenata, učitelja tjelesnog odgoja, zdravstvenih djelatnika, stručnjaka za slobodno vrijeme, zakonodavaca i pravnika, građana i lidera u poslovanju i industriji da poduru programe koji promoviraju odlučan napor za unaprijeđenje i očuvanje zdravlja, kvalitete života pojedinaca od:

Pedagogije Tjelesnog Odgoja

- Fokusiranjem na sadržaj i metodologiju za razvoj zdravog aktivnog životnog stila djece i mladeži. Ovo zahtijeva integraciju razvoja vještina, tjelesnog fitnesa, zdravlja, nutricionizma i planiranja slobodnog vremena.
- Redizajniranjem kurikuluma tjelesnog odgoja za promidžbu aktivne učeniku usmjerene nastave i ojačanja pojedinaca da razviju životne vještine koje vode cjeloživotnom, samo-usmjerenom angažmanu u tjelesnim aktivnostima.
- Naglašavanjem važnosti suradnje zainteresiranih u zajednici (učitelji, administrativci, roditelji, članovi zajednice, poslovni lideri i ostali) da zagovaraju, promoviraju, educiraju i razvijaju pojedince kako bi ovi ugradili tjelesno vježbanje u svoj svakodnevni život kroz formalnu i neformalnu edukaciju.
- Utemeljivanjem tjelesnog odgoja i zdravstvenih programa kao modela socijalne pravde koji njeguju sigurnu okolinu učenja, promoviraju radosno sudjelovanje u tjelesnim aktivnostima uz uvažavanje kulturalnih, rasnih, etničkih, socijalnih i ekonomskih razlika.
- Povezivanjem znanja, vještina i dispozicija zahtijevanih od učenika u XXI. stoljeću s programskim ishodom poput tjelesnih kompetencija (vještina i fitnesa), zdravstvenom obrazovanošću i planiranjem kroz sve predmete materija i disciplina u škola.
- Korištenjem tehnologije da se podrži individualizirani proces i procjenjivanje.
- Rekonceptualizacijom strategija procjene uz odgovarajuće mjerljive i na izvedbi temeljenim svrhama i ciljevima povezanim sa standardima koji promoviraju veću odgovornost.
- Osiguravanjem da kvalificirani stručnjaci održavaju nastavu tjelesnog odgoja i zdrave tjelesne aktivnosti kao i sport i rekreaciju.

Pripreme Učitelja Tjelesnog Odgoja

- Naglašavanjem obogaćivanja nastavnih tehnika i strategija za pomoć pojedincima u razvoju zdravog životnog stila; onoga koji prepoznaje važnost integracije zdravlja i tjelesnog odgoja.
- Zagovaranjem smjera i prostranog kontinuuma programa koji uključuju zdravu prehranu, upravljanje tjelesnom težinom, tjelesnim vježbanjem i planiranjem slobodnog vremena.
- Kreiranjem pozitivnog učeniku usmjerenog okruženja koji odražava najbolju praksu radi ohrabrenja učenika da postanu aktivni sudionici u procesu nastave.
- Promoviranjem razvoja partnerstva s roditeljima, školom i društvenim udrugama radi postavljanja i osiguranja kontekstualno utemeljenih programskih elemenata koji obogaćuju pripremu učitelja tjelesnog odgoja.
- Razvijanjem osjetljivosti za pojedince u adresiranju rasnih, etničkih, kulturalnih razlika, socio-ekonomskih razina, razina prihoda, pristupačnosti opremi i objektima, kao i pristupima koji olakšavaju dostupnost ovih tema.
- Uključivanjem procjena i edukacijskih strategija koje osiguravaju programsku odgovornost, kao i focus na edukacijske procese i pojedinačne razvojne ishode.
- Povezivanjem prakse i teorije, promoviranjem korištenja promišljanja i korištenja učinkovite tehnologije radi naglašavanja nastavnih prigoda.
- Povezivanjem evaluacije studenata u programima pripreme učitelja tjelesnog odgoja prema relevantnom znanju, vještinama i dispozicijama direktno povezanih s najboljom praksom.

ZDRAVLJE I TJELESNI ODGOJ: NOVA GLOBALNA IZJAVA O KONSENZUSU

Sažetak

* U skladu s globalnom idejom da se izvijeste ljudi u državama cijelog Svijeta, ova izjava je publicirana na domaćim jezicima uz uključivanje odabranih autora u slijedećim državama: Austria, Belgium, Bosnia & Herzegovina, Brazil, China, Czech, Hungary, India, Japan, Korea, Malaysia, Mongolia, Philippines, Nigeria, Poland, Belarus, Kazakhstan, Romania, Russia, Slovenia, South Africa, Sri Lanka, Switzerland, Taiwan, Thailand, Turkey, Ukraine, United Arab Emirates and United States of America. Ista izjava je publicirana na engleskom jeziku u znanstvenom časopisu Sport Science.

GoFPEP 2010 Izjava o konsenzusu donijela je prijedloge sa višestrukih aspekta fokusirane na poboljšanje pedagogije tjelesnog odgoja kao i na pripremu budućih učitelja tjelesnog odgoja. Preporuke su unaprijedile važnost zdravstveno aktivnog stila života, integraciju zdravstvenog i tjelesnog odgoja, promidžbu najboljih praktičnih rješenja, napredovanje znanja i vještina u svezi educiranosti o tjelesnom odgoju, procjene učenika i učitelja, kao i partnerstvo zajednice. Jezgro Zajedničke izjave poziva na povećanje i očuvanje zdravlja i dobrobiti pojedinaca. Studenti, edukatori u tjelesnom odgoju, zdravstveni djelatnici stručnjaci za slobodno vrijeme i rekreaciju, zakonodavci, građani i poslovni lideri pozvani su na akcije da osiguraju programe koji mogu promovirati odlučan napor adresiranju općenito svjetski rastuće zabrinutosti za pretilost i prekomjernu težinu djece i mladih.

Ključne riječi: tjelesni odgoj, edukacija učitelja, stil života, zdravlje, vježbanje

Received: April 11, 2011

Accepted: June 02, 2011

Correspondence to:

Ass.Prof.Dobromir Bonacin, PhD

University of Travnik

Faculty of Education

72270 Travnik, Aleja konzula 5, Bosnia & Herzegovina

Tel: 00 387 (0)62 907 430

E-mail: dobromir.bonacin@st.t-com.hr